

Nijkerk *Natuurlijk*

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk Nummer 3 - 2026

Zomer

BESTUUR

Voorzitter	Rien Loman	06-59 10 81 93 voorzitterivnnijkerk@gmail.com
Secretaris	Hans Dekker	06-52 32 73 70 secretarisivnnijkerk@gmail.com
Penningmeester	Ellie Kroon	06-13 07 63 39 penningmeester@ivn-nijkerk.nl
Algemeen bestuurslid (gidsen/excursies en PR)	Marieke van den Heuvel	06-14 03 50 67 infoivnnijkerk@gmail.com
Algemeen bestuurslid	Yvonne Stokman	06-20 99 02 09 infoivnnijkerk@gmail.com
Vertrouwens ContactPersoon (VCP)	Ben Hiemstra	06-42 21 95 86 vcp@ivn-nijkerk.nl

COLOFON

Nijkerk Natuurlijk is een uitgave van IVN-afdeling Nijkerk. Kopij en reacties kunt u uiterlijk tot **15 augustus 2026** sturen naar Arjan Kalee, nn@ivn-nijkerk.nl (tekst zo mogelijk in Word aanleveren en **afbeeldingen los** bijleveren als JPG of TIFF).

Redactie:

Arjan Kalee (coördinator)
Hans Dekker
Egbert Woudenberg

Lay-out en productie:

Renea Grafisch, Nijkerk

Bezorging:

Renée Broekhuis (coördinator),
Robin Nellestein, Jos Gommersbach,
Anita de Raad, Jaap Schaap,
Marinus van Tol, Wil van Winkoop,
Dinie Vos, Bernadette Post, Akke
Tolsma, Ans Vermeulen, Hildegard
Steenbrink, Johan Nijzink, Eghard
Kouwenhoven, Marijke Langhorst,
Jan Hoonhoud, Ria Schreuders,
Maart Norder en Lilianne Ridder

Foto op de voorkant:

Het baardmannetje, van Thea de Ruijter
Een toelichting bij deze foto vindt u op pagina 5.

Nijkerk *Natuurlijk*

Jaargang 49; 2026 nr. 3 (Zomer)

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk.

De afdeling IVN Nijkerk is opgericht op 14 maart 1977.

Secretariaat: Tijgervlinder 36, 3863 GP Nijkerk,
secretarisivnnijkerk@gmail.com

Banknummer: NL32RABO0347864759 t.n.v. IVN Nijkerk

Ledenadministratie: Herman van Dasselaar, ledenadministrateur@ivn-nijkerk.nl

Lidmaatschap: lid € 25,00, donateur € 17,00, huisgenootlid € 12,50,
jeugd lid € 7,50 en cadeaulid € 25,00 per jaar

Website: www.ivn.nl/afdeling/nijkerk

INHOUDSOPGAVE

Het baardmannetje - <i>bij de voorpagina</i>	5
Lentewandeling met de scholenwerkgroep	6
De gierzwaluw	7
Vrijwilligers Hoogstambrigade Nijkerk zoeken versterking!	11
Natuurbelevissen in de achtertuin - De merel	13
IVN excursie naar de voormalige vliegbasis Soesterberg	16
Programma	18
Impressie van de eerste seizoenswandeling op landgoed Slichtenhorst	21
Tja, de meerkoet...	24
Verslag algemene ledenvergadering	26
Woordzoeker - <i>Bijzondere insecten</i>	28
Botanische Tuinen Universiteit Utrecht	29
De varenstreepzwam	32
Werkgroepen	35

IVN is een landelijke organisatie die mensen lokaal bij de natuur betreft. Meer dan 20.000 ervaren vrijwilligers organiseren jaarlijks met veel passie en kennis talloze excursies, cursussen, wandelingen en tentoonstellingen. Zo komen veel mensen in contact met de natuur. En dat is nodig, want IVN is ervan overtuigd dat kennis van natuur, milieu en landschap de betrokkenheid vergroot. Door uw lidmaatschap ondersteunt u IVN Nijkerk.

MOS bv

verenigingsmanagement,
secretariaat, financiële
administratie,
communicatie en advies

www.mos-net.nl

MOS Select bv

werving en selectie,
detachering,
uitzenden

www.mosselect.nl

MOS Events bv

evenementen,
congressen, workshops

www.mosevents.nl

Postbus 1058 - 3860 BB Nijkerk - Tel: 033 - 247 34 00
E: mos@mos-net.nl - W: www.mos-net.nl

Sanitair
Alle merken kranen
Onderdelen voor kranen
Gashaarden
Elektra
PVC afvoer
Badkameraccessoires
Dakbedekkingsmaterialen

Ohmstraat 1, 3861 NB Nijkerk
(033) 245 24 72

Voor bedrijven en particulieren
Openingsstijden en overige
informatie vindt u op:
www.van-dasselaar.nl

HET BAARDMANNETJE - bij de voorpagina

Het baardmannetje is toch wel een van de meest kleurrijke vogels die we in Nederland hebben. Ik vind hem prachtig. Hij komt voornamelijk voor in uitgestrekte rietvelden. Een acrobatisch vogeltje dat vaak met beide pootjes balanceert tussen twee rietstengels. Het baardmannetje dankt zijn naam voornamelijk aan de bakkebaard die het mannetje heeft.

De nieuwe natuurgebieden in Nederland hebben er voor gezorgd dat het aantal baardmannetjes sinds de jaren '70 in populatie is gegroeid. Dat is te danken aan de inpoldering van de Zuiderzee. Een gebied waar ook de Oostvaardersplassen onder vallen. Het nieuwste natuurgebied in Nederland, de Marker Wadden, is ook een echte thuishaven voor dit vogeltje.

Het hangt vaak wel van het weer af, hoe groot de kans is dat je hem ziet. Het beste zie je hem als het zonnetje schijnt en het nagenoeg windstil is. Maar dat is geen wet van Meden en Perzen. Op de Marker Wadden is de kans wel groot dat je de baardman kan spotten. Een prachtig natuurgebied dat volop door de baardmannetjes is ontdekt. Echter, ook in de Arkemheempolder kan je baardmannetjes spotten. Maar dan is het toch vaak meer een kwestie van geluk hebben. De regel is: wie vaak de natuur in gaat, spot het meeste.

Het baardmannetje is in tegenstelling tot veel andere rietvogels geen trekvogel. Hij blijft ook in de winter in Nederland. Ze eten insecten en zaden. Met name in de herfst- en wintermaanden eet de baardman zaden. De maag van het baardmannetje verandert dan waardoor hij deze zaden beter kan verteren. De maag wordt dan harder en stugger. In het voorjaar verandert de maag weer en krijgt deze een zachtere structuur. Een nadeel hiervan is wel dat, wanneer het laat voorjaar wordt of al vroeg winter, er minder insecten zijn. De maag van het baardmannetje is dan nog niet of niet meer bestand om zaden te verteren. En niet alle baardmannetjes overleven dat.

Het baardmannetje broedt vanaf eind maart en heeft twee tot drie legsels van 5 tot 7 eieren. Het baardmannetje kan per jaar zo'n 20 jongen groot brengen. Het aantal broedparen werd in 2019 geschat tussen de 1.750 en 2.050 (bron: Sovon).

Thea de Ruijter

LENTEWANDELING MET DE SCHOLENWERKGROEP

Maandag 30 maart zijn we met groep 5 van de Maranathaschool in Nijkerk op pad geweest voor een bijzonder uitstapje. Onze bestemming was het Hoevelakense Bos, waar we onder begeleiding van het IVN een prachtige lentewandeling hebben gemaakt.

In kleine groepjes trokken we het bos in, elk met een enthousiaste gids die ons meenam op ontdekkingstocht. Onderweg leerden de kinderen van alles: van het verschil tussen padden en kikkers tot het ontdekken van de vele vuurwantsen op de lindebomen. Ook werd er een korte bomenquiz gedaan, waarbij fanatiek werd meegedaan.

Er werd volop ontdekt door de kinderen zelf: zo vond een van de kinderen een honingraat en werden er al snel pissebedden gevonden. We zagen zelfs sporen die van een wolf zouden kunnen zijn, een roodborstje liet zich bewonderen en op verschillende bomen ontdekten we bijzondere zwammen.

Natuurlijk hoorde lekker spelen er ook bij, er werd volop in de modder gestampt en over boomstronken gelopen! Mooi om te zien hoe de gids de kinderen actief betrok met vragen en speelse opdrachten.

Na een uur kwamen we, samen met de zon, weer uit het bos. Met vieze schoenen, rode wangen en een rugzak vol nieuwe natuurkennis keerden we terug naar school.

Martine Mulder

DE GIERZWALUW

Ineens zijn ze er weer: de gierzwaluwen. En heel vroeg dit jaar: tot nu toe was de eerste waarneming (in Nijkerk wel te verstaan) altijd in de tweede helft van april, maar dit jaar waren er al diverse meldingen in de eerste helft van april. Zoals de tjtjtjaf de lente aankondigt, zo laat de gierzwaluw horen dat de zomer er aankomt.

In Nijkerk Natuurlijk 2024-4 heb ik al wat geschreven over gierzwaluwen maar, omdat we dit jaar de nesten gaan tellen, hierbij wat extra informatie over deze bijzondere vogel.

Als je hem hoort, kan je hem ook zien. Met zijn bruin-zwarte voorkomen, zijn sikkelvormige vleugels en korte en gespleten staart is de gierzwaluw snel herkenbaar. En met zijn extreem gestroomlijnde vorm, perfect aangepast aan een leven in de lucht, zien we hem met hoge snelheid voorbijgaan. Gierzwaluwen bereiken snelheden van 120 km per uur. Ze brengen het hele jaar door in de lucht, behalve als ze broeden.

Ze doen verder alles in de lucht: eten, poetsen, slapen en zelfs zichzelf krabben. Ook de pootjes van de gierzwaluw zijn aangepast aan een vliegend bestaan. Ze zijn voorzien van veren en de vier naar voren gerichte tenen met scherpe

nagels maken het mogelijk zich aan verticale wanden vast te klampen. De korte pootjes zijn nauwelijks geschikt om te lopen, het is een soort schuifelen dat alleen nodig is binnen het nest en om het nest te bereiken dat soms op enige afstand van de invliegopening is gemaakt.

Waarschijnlijk al in de vroege middeleeuwen werd de gierzwaluw een cultuurvolger: met de opkomst van stenen huizen, boerderijen, kerken en kastelen vond deze holenbroeder een perfect alternatief voor zijn nest in rotsspleten. Tegenwoordig is de gierzwaluw in West-Europa vrijwel volledig afhankelijk van de bebouwde omgeving om te broeden.

En zo komt de gierzwaluw ieder jaar ook naar onze omgeving. De volwassen exemplaren komen hier om hun nest op te zoeken, te broeden en twee of drie jongen groot te brengen. Eind juli, begin augustus zijn ze ineens weer vertrokken.

Gierzwaluwen bouwen hun nesten niet zelf zoals zwaluwen en vele andere vogelsoorten, ze maken gebruik van bestaande gaten en holle ruimtes in gebouwen. En ze komen elk jaar (na duizenden kilometers vliegen) op exact dezelfde plek terug: hetzelfde pannendak, links van dakkapel, onder de derde dakpan.

Als de nestplaats verloren is gegaan, dan kunnen ze flink van slag zijn. Als het nest van vorig jaar is verdwenen of is dichtgemetseld, dan proberen ze toch meerdere keren tegen de zo ontstane muur te vliegen. Als ze het overleven zoeken ze uiteindelijk (soms na jaren), in de nabijheid van de kolonie (want het is en blijft een kolonievogel), een nieuwe nestplek. Meestal treffen ze bij het nest hun partner van vorig jaar aan. Het nest wordt gebouwd van in de lucht zwevend materiaal zoals pluusjes en veertjes en wordt met speeksel tot een ondiepe kom geboetseerd.

In het nest komen twee of drie eitjes te liggen, die na drie weken uitkomen. De ouders broeden om de beurt. Waar de een broedt, zorgt de ander voor het eten. Als er slecht weer op komst is, dan vliegen de gierzwaluwen tot honderden kilometers van het nest om insecten op te halen. De jongen schijnen langere tijd zonder voedsel te kunnen.

Na zes tot acht weken laten de jonge vogels zich uit het nest vallen en vliegen ze in één keer naar zo'n drie kilometer hoogte. Samen met de oudere vogels vliegen ze even later naar zuidelijk Afrika. De jonge, nog niet geslachtsrijpe, vogels blijven (zonder onderbreking!) twee tot drie jaar heen en weer vliegen

(hemelsbreed 7000 km) totdat ze een geschikte nestlocatie en partner hebben gevonden. Het verblijf in Afrika wordt gebruikt om de veren te wisselen (met twee tegelijk, links en rechts) zodat ze kunnen blijven vliegen.

De jonge vogels vliegen de eerste jaren alleen naar Nederland om broedlocaties te lokaliseren. Ze roepen ('gieren') in de nabijheid van vermeende locaties of vliegen tegen locaties op ('banger'), ze luisteren vervolgens naar de reactie (wel of niet welkom) en prenten dat in voor de volgende jaren.

Bedreigingen

Net als andere vogels heeft de gierzwaluw te maken met bedreigingen: voedselschaarste, kou, vliegtuigen en stropers zijn enkele voorbeelden daarvan. Maar de grootste bedreiging wordt gevormd door het verdwijnen van nestplekken. Door sloop en renovatie komen er steeds meer nesten te vervallen. Nieuwbouw voorziet meestal niet in vervanging.

Bescherming

Met een klein beetje moeite kunnen bij renovatie bestaande nestplekken in stand worden gehouden of kan er voor vervangende nestgelegenheden worden gezorgd. In tegenstelling tot veel andere vogels, zijn (via de Omgevingswet) de nestplaatsen van gierzwaluwen het hele jaar door beschermd, zelfs als de vogels in de winter in Afrika verblijven. Het is verboden om nesten, rustplaatsen of nestlocaties van gierzwaluwen te vernielen of te beschadigen. Bouwwerkzaamheden zijn strafbaar in de broedtijd van 1 mei tot 15 augustus, als deze een nest kunnen verstoren. Ook buiten de broedtijd is het verwijderen van nestlocaties strafbaar, tenzij (in overleg met de gemeente) tijdig voor vervangende nestruimte wordt gezorgd. Daarom is het belangrijk dat de gemeente weet waar de nestlocaties te vinden zijn. Zodat hier met vergunningaanvragen rekening mee kan worden gehouden.

Wat gaan wij doen?

De vogelwerkgroep van IVN Nijkerk inventariseert al jaren de nesten van weidevogels, van huiszwaluwen, boerenzwaluwen en oeverzwaluwen. En we gaan nu ook (in afstemming met de gemeente Nijkerk) de nesten van gierzwaluwen (geen familie dus van die andere zwaluwen) in kaart brengen om ze te kunnen beschermen.

Loop eens mee tijdens een wijkronde door Nijkerk en help zo met het opsporen van nesten. Dat doen we van mei tot juli, vooral 's avonds van 1,5 uur voor zonsondergang tot 0,5 uur na zonsondergang. Zo veel mogelijk bij mooi,

rustig weer. Dus je hoeft nooit in de regen te lopen. Meld je daarvoor aan op de website. En ook als je weet waar gierzwaluwnesten zijn, meld ze dan op dezelfde webpagina. Zo zorgen we ervoor dat gierzwaluwen in Nijkerk veilig kunnen blijven broeden en dat hun aantal in de stad behouden blijft!

Wist je dat....

- ... een gierzwaluw zo'n 250.000 kilometer per jaar vliegt?
- ... de gierzwaluw gemiddeld 7 jaar oud wordt?
- ... er in Zwitserland een gierzwaluw 21 jaar lang dezelfde nestlocatie heeft bezocht?
- ... het soms wel 15 jaar duurt voordat een gierzwaluwnest wordt bewoond?

www.ivn.nl/afdeling/nijkerk/nieuws/ivn-beschermt-gierzwaluwnesten-2/

de Bibliotheek
Gemeente Nijkerk
brengt je verder!

**Leen boeken/tijdschriften over tuinieren
bij de Bibliotheek! www.bibliotheeknijkerk.nl**

VRIJWILLIGERS HOOGSTAMBRIGADE NIJKERK ZOEKEN VERSTERKING!

Hoogstambrigade Nijkerk onderhoudt al ruim vijftien jaar hoogstamboomgaarden in de gemeente Nijkerk. Deze groep doet dat onder de vleugels van IVN Nijkerk en is nu op zoek naar nieuwe vrijwilligers. Lijkt het je leuk om bij te dragen aan het behoud van deze waardevolle boomgaarden? Kom dan naar de informatieavond van Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG), IVN Nijkerk en de gemeente Nijkerk op dinsdag 8 september!

In de gemeente Nijkerk zijn op diverse plekken nog prachtige hoogstambomen te vinden, zowel solitair als in kleine en grotere boomgaarden. Vaak liggen deze bij (voormalige) agrarische erven. Daarnaast zijn de afgelopen jaren, in het kader van landschapsherstel, op meerdere locaties nieuwe bomen aangeplant of bestaande boomgaarden hersteld. Het snoeien en goed beheren van hoogstamfruitbomen is essentieel voor het behoud van deze karakteristieke en beeldbepalende elementen in het landschap. De hoogstamboomgaard is niet alleen belangrijk voor het behoud van oude fruitrassen, maar zorgt ook voor vergroting van de biodiversiteit.

Opleiding

SLG organiseert een meerdaagse opleiding voor vrijwilligers die mee willen helpen om kleine boomgaarden te behouden. Deze opleiding bestaat uit vier theorieavonden en vier praktijkochtenden, verdeeld over de seizoenen (eerste bijeenkomst op dinsdag 15 september). Er zijn geen kosten aan verbonden, maar deelname is niet vrijblijvend. Na de cursus gaan de deelnemers enkele zaterdagen per jaar als vrijwilliger aan de slag in de gemeente Nijkerk.

Informatieavond

Heb je belangstelling?

Kom dan op dinsdag 8

september naar de informatieavond in 't Veense Hart, Van Noortstraat 36 in Nijkerkerveen. De bijeenkomst begint om 20.00 uur (inloop 19.30 uur met koffie en thee). Kan je niet naar de informatieavond te komen, maar wil je wel meer weten over werken als vrijwilliger bij de Hoogstambrigade Nijkerk? Ook dat kan je aangeven.

Je kunt je aanmelden via de projectpagina:

<https://slgelderland.nl/projecten/gemeente-nijkerk-in-het-groen>

Vrijwilligersondersteuning

SLG ondersteunt 510 vrijwilligersgroepen in Gelderland, waaronder 49 hoogstam-brigades, zoals de HSB Nijkerk. SLG zorgt met cursussen en bijeenkomsten voor de juiste kennis bij vrijwilligers. Ook leent de stichting hen gereedschap uit voor het onderhoud van kleine landschapselementen.

Meer informatie over HSB Nijkerk:

slgelderland.nl/vrijwilligers/hoogstambrigade-nijkerk

Dit project wordt mogelijk gemaakt door de provincie Gelderland en de gemeente Nijkerk.

NATUURBELEVENISSEN IN DE ACHTERTUIN - DE MEREL

Het voorjaar begon heel vroeg dit jaar. En ofschoon er eind maart een dipje was bloeide er toen al van alles. De treurwilg zag ik als eerste vol in blad staan. Prachtig, die lichtgroene verse bladeren in het zonlicht.

Ook in de tuin oogt de Camellia in rood en wit fleurig. En vergeet de magnolia niet, die op veel plaatsen in de woonwijken in maart al volop bloeit.

De lente is genieten, gelukkig kom ik op mijn wandelingetje met de rollator deze bloeiers nog tegen. In mijn tuin

staat de Syringa 'Pocahontas' dik in de knop en als dit blad uitkomt volgt de uitbundige bloei. In de Viburnum burkwoodii verschijnen de kleine bloemetjes ook al. De stinzenplant winterakonieten in mijn tuin is alweer uitgebloeid. En zo kan ik nog wel even doorgaan. Er is zoveel te zien en te genieten.

Op een vroege ochtend in maart werd ik wakker van het mooie gezang van een merel. Die zong het hoogste lied als één van de eerste vogels (het roodborstje is trouwens ook vroeg actief). Dat heeft een aantal redenen:

- Door luid en duidelijk van zich te laten horen bakent hij zijn territorium af voor rivalen en laat hij blijken fit en gezond te zijn. Daarbij wekt hij misschien de interesse van een partner.
- Omdat de merel relatief grote ogen heeft kan hij bij het eerste ochtendlicht al goed zien en actief zijn.
- Voor zonsopkomst is de lucht nog vochtig en koud, waardoor zijn geluid verder draagt dan overdag.
- Katten op afstand houden, die kunnen de alarmerende zang als verstorend ervaren.

Merel; mannetje

*Merel tussen de tijmeprijs; vrouwtje
(met voer voor haar jongen in de bek)*

Wist je trouwens dat de merel op een tak slaapt met z'n kop tussen de veren en vaak op één poot om warmteverlies tegen te gaan? Net als veel andere zangvogels kan een merel unihemisferisch slapen (dat wil zeggen per hersenhelft). Bij deze manier van slapen blijft er altijd één hersenhelft actief en het oog dat verbonden is met die hersenhelft blijft open. Zo kan de vogel de omgeving zelfs in z'n slaap in de gaten houden. Daarnaast slaapt de merel het liefst in een dichte haag of struik.

Merel badend in zonlicht. Het verenkleed wordt zo lekker warm en daar houden parasieten niet van. Tegelijkertijd koelt de merel weer wat af door met zijn bek open te zitten. Dat laatste noemen we gullar fluttering (de vogel laat de spieren in de keel trillen, wat zorgt voor verdamping van vocht, waardoor ze afkoelt).

De merel bouwt zijn nest tussen maart en juli, in de veilige dekking van dichte struiken of hagen. Het vrouwtje metselt de binnenkant van het nest dicht met modder en gras. We hebben wel eens een nestje gehad in de klimop. Het is een mooi gezicht om de kleintjes te zien in de tuin. Ze kunnen de eerste tijd nog niet vliegen en zijn daardoor zeer kwetsbaar. Helaas lopen er veel katten in de wijk rond die zich tegoed doen aan zo'n makkelijk maaltje.

Beatrix Kalee

Wie is de volgende die graag 'natuurbelevissen in de achtertuin' met ons deelt?

IVN EXCURSIE NAAR DE VOORMALIGE VLEGBASIS SOESTERBERG

Onder leiding van Janoh van IVN Nijkerk en Ron en Emile van het Utrechts Landschap genoten we op zaterdag 2 mei van een zeer geslaagde vogel-excursie op de voormalige vliegbasis Soesterberg.

We wandelden om 8 uur weg bij het startpunt. Al snel hoorden en zagen we de eerste vogels, waaronder de veldleeuwerik die zingend minutenlang boven ons hoofd hing om vervolgens als een parachootje naar beneden te 'dwarrelen'. Veldleeuweriken kunnen wel 3 broedsels per jaar hebben, vertelde Ton, waarvan het eerste voor bijna 100% ten prooi valt aan zwarte kraaien en kauwen.

Even verderop begon de ruim 3 kilometer lange startbaan, nu gesloten voor publiek vanwege het broedseizoen. Maar voor ons openden Emile en Ron bij uitzondering toch het hek. We liepen zo'n 100 meter de brede startbaan op en hadden daar een prachtig weids uitzicht over de lange vlakten aan weerszijden van de baan.

Zeker een uur hebben we genoten van het observeren van de vele tapuiten en roodborsttapuiten die we overal in het landschap ontdekten. Met de meegebrachte telescopen konden we ze goed bestuderen en de verschillen tussen mannetjes en vrouwtjes ontdekken als ze een tijdje stil op een paaltje of op het prikkeldraad zaten.

Tussen het vogels kijken door vertelden de gidsen over de veelzijdige geschiedenis van de vliegbasis, vanwaar in 1994 het laatste vliegtuig opsteeg. In 2008 werd de locatie definitief door Defensie afgestoten.

We wandelden terug en na een kort bezoek aan de vogelkijkhut liep deze boeiende excursie rond 11 uur helaas alweer ten einde, met als leuke uitsmijter een langsfliederende koninginnenpage!

We hebben 37 vogelsoorten gezien, op volgorde van waarneming: Roodborst, koolmees, buizerd, merel, winterkoning, fitis, grote bonte specht, houtduif, zwartkop, goudhaantje, veldleeuwerik, boerenzwaluw, zwarte kraai, aalscholver, boompieper, grauwe gans, gaai, grasmus, koekoek, roodborsttapuit, boomleeuwerik, spreeuw, tapuit, kneu, zilvermeeuw, ekster, holenduif, tjiftjaf, vink, wilde eend, torenvalk, boomkruiper, tuinfluiter, kauw, witte kwikstaart, pimpelmees, putter.

Gerien Rippen

Programma IVN Nijkerk

tot en met 3e kwartaal 2026

Datum	Activiteit	Tijd	Locatie	Coördinator
Wo 3 juni	Plantenwerkgroep	19.00	Luxool	Arjan Kalee
Do 4 juni	Doorstapwandeling	19.00-21.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Za 6 juni	Natuurlijk proeven	10.00	Nijkerkerveen	Elly Kuijt
Wo 10 juni	Plantenwerkgroep	19.00	De Voorlanden	Arjan Kalee
Zo 14 juni	Fotowandeling	10.00	Delta Schuitenbeek (vogels)	Thea Kloek
Wo 17 juni	Plantenwerkgroep	19.00	Heihoef	Arjan Kalee
Do 18 juni	Doorstapwandeling	19.00-21.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Za 20 juni	Vogelinventarisatie	09.00-10.00	Delta Schuitenbeek	Hanneke Bronkhorst
Wo 24 juni	Plantenwerkgroep	19.00	Het kleine heitje	Arjan Kalee
Wo 1 juli	Plantenwerkgroep	19.00	Landgoed Den Boom in Leusden	Arjan Kalee
Do 2 juli	Doorstapwandeling	19.00-21.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Za 4 juli	Natuurlijk proeven	10.00	Nijkerkerveen	Elly Kuijt
Za 11 juli	Excursie Horsterwold	10.00-12.00	Dasselaarseweg 1, Zeewolde	Rik Hendrikse
Zo 12 juli	Slichtenhorst seizoenenwandeling	13.00-15.00	Es van Ehrental	Arjan van Slooten/ Renée Broekhuis

Zo 12 juli	Fotowandeling	10.00	Nog te bepalen	Thea Kloek
Za 18 juli	Wandeling langs bijzondere bomen Nijkerk	10.00-12.30	Bibliotheek Nijkerk	Rien Loman/ Renée Broekhuis
Za 18 juli	Vogelinventarisatie	09.00-10.00	Delta Schuitenbeek	Hanneke Bronkhorst
Wo 22 juli	Avondexcursie op Ermelose heide	19.30-21.30	Postweg 50, Ermelo	Richard Masmeyer
Wo 22 juli	Plantenwerkgroep	19.00	Oud-Groevenbeek	Arjan Kalee
Za 1 augustus	Natuurlijk proeven	10.00	Nijkerkerveen	Elly Kuijt
Do 6 augustus	Doorstapwandeling	19.00-21.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Zo 9 augustus	Fotowandeling	10.00	Nog te bepalen	Thea Kloek
Wo 12 augustus	Plantenwerkgroep	19.00	Veluwemeerkust of Heihoef	Arjan Kalee
Za 15 augustus	Vogelinventarisatie	09.00-10.00	Delta Schuitenbeek	Hanneke Bronkhorst
Do 3 september	Doorstapwandeling	19.00-21.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Za 5 september	Natuurlijk proeven	10.00	Nijkerkerveen	Elly Kuijt
Zo 13 september	Fotowandeling	10.00	Nog te bepalen	Thea Kloek
Za 19 september	Vogelinventarisatie	09.00-10.00	Delta Schuitenbeek	Hanneke Bronkhorst

Dikgedrukt staan de extern gerichte activiteiten.

Dit programma is onder voorbehoud. Zie ook de maandelijkse Nieuwsbrief en de website www.ivn.nl/afdeling/nijkerk (voor de interne activiteiten; zie de betrokken Werkgroepen, de externe activiteiten worden op de homepage bij de Activiteiten opgenomen).
 Volg ook de plaatselijke bladen. Voor meer informatie: bel 06-52327370 of mail mn@ivn-nijkerk.nl

GERT DAVELAAR
GRONDWERKEN LANDSCHAPSONDERHOUD

Heiweg 34
3794 MP De Glind
Tel: 06-23769164
www.gertdavelaar.nl
info@gertdavelaar.nl

Welkom bij Albert Heijn Nijkerk.

Openingstijden:

maandag t/m zaterdag 07.00 - 22.00 uur
zondag 08.00 - 22.00 uur

Dat is het *lekkere* van...
Albert Heijn Van den Tweel

Frieswijkstraat 72 - Nijkerk

G
Gall Gall

Bulderweg 16
3862 PK Nijkerk
tel: 06-224 00 523
e-mail: info@bokkers-verhuur.nl

IMPRESSIE VAN DE EERSTE SEIZOENSWANDELING OP LANDGOED SLICHTENHORST

Op zondag 12 april maakten we met een groepje van 13 deelnemers een prachtige wandeling op landgoed Slichtenhorst, onder leiding van IVN'ers Renée Broekhuis en Arjan van Slooten. Als kersverse inwoner van Nijkerk en kersvers lid van IVN leek het mij goed om aan deze wandeling deel te nemen om op die manier meer te weten te komen van mijn nieuwe woonomgeving. Deze wandeling is de eerste in een reeks van vier. Elk seizoen wordt de wandeling gedaan om zodoende kennis te nemen van de veranderingen in de natuur die elk seizoen teweeg brengt. Dit was dus de eerste: de lentewandeling.

Ik was nog nooit op dit landgoed geweest en voor mij was het dus niet alleen leerzaam om van alles te horen over wat er groeit en bloeit, maar ook een eerste kennismaking met dit gebied. Al fietsend vanuit het centrum van Nijkerk viel mij op dat de weg een heel klein beetje omhoog voert. En dat gevoel bleek te kloppen, want Arjan legde uit dat we een paar meter hoger stonden dan in Nijkerk, omdat we ons richting het Veluwemassief hebben bewogen. We kregen uitleg over de naam van het landgoed: Slichtenhorst is eigenlijk een samentrekking van Slicht en Horst, waarbij Slicht geloof ik het wat lagere, drassige gedeelte is en Horst het drogere, hogere deel. Mijn eerste indruk is, dat het een prachtig gebied is dat nog heel erg zijn oude structuur heeft behouden omdat het al eeuwen in handen is van één familie. Arjan en Renée drukten ons op het hart, dat we er niet te enthousiast over moeten vertellen aan familie en vrienden, want het is hier meestal erg rustig en dat willen we graag zo houden. Dus het is met de nodige schroom dat ik deze impressie schrijf...

Want wat mooi is het daar! We liepen door uiteenlopende 'biotopen', zoals veenland, bos, moerasland, natte heide. En we zagen de Breede Beek daar lopen en de extra voeding voor die beek die in vroeger tijden is aangelegd in de vorm van het Kanaaltje van Zwartebroek.

We kregen veel informatie over alles wat er groeit en bloeit in dit jaargetijde. Nooit geweten, dat een beuk niet zo goed tegen de zon kan en zich graag schaduwrijk laat afschermen door bijv. klimopplanten. En ook nooit geweten dat het er in de bast van eikenbomen een leven van belang is met allerlei insecten die zich daar ophouden en er van alles te eten vinden. Ook kwamen we nog langs een heuse dassenburcht; ook dat had ik zeker gemist als mij er niet op gewezen werd.

Al met al was het een hele mooie, afwisselende en leerzame wandeling die aangenaam eindigde op het terras van wijngaard 'Aan de Breede Beek'. Daar konden we onder het genot van een glas wijn of een kop thee of koffie nog wat napraten en genieten van het voorjaarszonnetje.

Voor deelname aan de volgende seizoenswandeling (op 12 juli) is inmiddels de aanmeldingslink te vinden op de website van IVN Nijkerk:

www.ivn.nl/afdeling/nijkerk/natuuractiviteiten/beleef-de-seizoenen-op-slichtenhorst-12-juli-2026/

Warm aanbevolen (of eigenlijk niet dus....)!

Adriaan Hoogoliet

TJA, DE MEERKOET...

Hoeveel ik ook fotografeer, van landschap naar macro, van meervoudige belichting naar zonsopgangen met of zonder mist, van ICM (bewust bewogen foto's) naar die altijd prachtige vlinders en libellen, nog nooit had ik mij bezig gehouden met de meerkoet, ook wel 'het waterkippetje' genoemd (en niet te verwarren met de prachtige waterhoen).

Sterker nog, ik vond het (en vind het nog steeds!) zulke chagrijnige, onaardige en ook brutale beesten; altijd aan het kibbelen, steeds weer fel en met veel geluid reageren als ik ergens een mooie libel aan het fotograferen was, dubbel gevouwen aan de waterkant... Vooral in het voorjaar, als zij hun nestjes en omgeving beschermen.

Meerkoet met jongen op nest

Maar kort geleden dacht ik dat ik maar eens wat meer tijd moest nemen voor deze vogel, om er dan een stukje over te schrijven voor Nijkerk Natuurlijk!

Goed, de meerkoet. Je ziet ze overal als je er op gaat letten; in elke vijver, waterplas, gracht, stadspark, of ze steken ineens het fietspad over. En ze zijn zwart-wit; een witte snavel en voorkant kop. En ze zijn erg luidruchtig...

Voor fotografie zou de meerkoet een uitdaging zijn; zeker als je zowel het zwarte als het witte mooi doortekend wilt hebben. Of het één (de witte snavel) is uitgebeten, of het ander (het zwarte lijf) loopt helemaal dicht in kleur. Dit zou ik met Low Key fotografie kunnen aanpakken, maar ik heb het maar even bij gewone foto's gehouden omdat ik anders bij bepaald licht en op bepaalde momenten (schaduw en daarbij de meerkoet in een straaltje zon) op de goede plek ergens zou moeten zijn. Dit kostte mij iets te veel tijd dacht ik...!

De meerkoet, toch wel interessant! Als manlief een nest heeft houdt hij zijn terrein goed in de gaten! En misschien ook wel zijn vrouwtje? Je ziet regelmatig dat de een de ander al vliegend / half zwemmend achterna gaat.

Meerkoeten in de aanval

En dan de poten van de meerkoet, die zijn toch echt bijzonder. Ze hebben 4 tenen, waarvan er 3 naar voren wijzen en 1 naar achteren. En ze hebben zwemvliezen, maar dan zitten de vliezen steeds aan beide kanten van elke teen. Dit noemen we zwemlobben. De tenen zitten dus niet met vliezen aan elkaar. Zo kunnen ze zich zowel op het land als in het water goed voortbewegen.

Het kostte mij nog enkele keren een wandeling, om die poot goed te fotograferen, want als je geen camera bij je hebt, steekt er ineens een meerkoet het pad over, maar als je er speciaal voor op pad bent... dan maar met mijn telefoon tijdens een wandelingetje bij de stadsvijver in Kattenbroek (Amersfoort) een poot op de foto. En weg was het beestje weer, het water in. Maar mijn liefde voor deze watervogel

is door het observeren en fotograferen wel enigszins vergroot!

Els Horst

VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op 25 maart 2026 vond de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering plaats. We waren weer welkom in de bibliotheek die het afgelopen jaar mooi verbouwd is. We zijn blij dat we dit elk jaar kunnen doen en IVN zorgt als dank altijd weer voor een leuke (natuur!) activiteit met het personeel van de bieb. Dit jaar gaan ze met elkaar naar de Beltgaard, opgezet door Sandra en Jacques van de Belt. Zij zijn ook verbonden aan Groei en Bloei, een andere partner van IVN.

Tijdens deze bijeenkomst waren 38 leden aanwezig. De avond werd in een prettige en gezellige sfeer gehouden en er is een fotocollage gemaakt om een mooie indruk van de bijeenkomst vast te leggen. Soms zeggen plaatjes meer dan woorden. Een algemeen zakelijk verslag van de avond is rondgestuurd naar de leden door onze secretaris.

Een bijzonder moment tijdens de vergadering was de benoeming van Ellie Kroon en Jelle de Jong tot ereleden. Zij werden in het zonnetje gezet met een bloemetje en een speldje. Tevens hoorden zij lovende woorden voor hun inzet en betrokkenheid bij de vereniging. Daarnaast werd de financiële verantwoording gepresenteerd en toegelicht aan de aanwezige leden.

Van links naar rechts: Anke van de Hoef (jub. 40 jaar), Jelle de Jong (jub. 40 jaar + erelid), Ellie Kroon (erelid, inmiddels 46 jaar lid)

Enthousiaste coördinatoren lichtten wat activiteiten toe vanuit de werkgroepen. De avond werd afgesloten met een enthousiast verhaal over de Bioblitz door Hans Dekker. Dat is het in kaart brengen van de biodiversiteit om ons heen in een afgebakend gebied door zo veel mogelijk mensen. Hij kon er bijna niet over ophouden. Hopelijk werkt zijn enthousiasme aanstekelijk en gaan ook veel Nijkerkers deelnemen aan de Bioblitz in het jubileumjaar 2027.

Al met al kan worden teruggekeken op een geslaagde en gezellige avond. Er werd afgesloten met een drankje en een hapje. Waarbij we elkaar konden ontmoeten en kennis konden maken met leden die we nog niet kenden.

Bijzondere insecten

Zoek de insecten met bijzondere namen in de woordzoeker en ontdek waarom ze zo belangrijk zijn!

BEHANGERSBIJ	DIKPOOTBIJ	KEIZERSMANTEL	NONVLINDER
BLADSNIJDER	DRAAK	KOEVINKJE	PLUIMWOUDZWEVER
BLOEMBLADLOPER	DRIEHOEKSELFJE	KORSETZEEFLIEG	SLOBKOUSBIJ
BOLOOG	DROMEDARIS	KRAKELING	VLINDERSTRIKJE
BOSKNIKSPRIET	HARLEKIJNVLINDER	LANDKAARTJE	
DAMBORDJE	HOMMELBIJVlieg	MORGENROOD	

R	B	K	T	E	I	R	P	S	K	I	N	K	S	O	B
E	R	E	V	E	W	Z	D	U	O	W	M	I	U	L	P
D	E	I	E	D	A	M	B	O	R	D	J	E	V	D	G
N	P	Z	G	O	O	L	O	B	S	S	T	U	L	R	E
I	O	E	E	J	K	N	I	V	E	O	K	B	I	I	I
L	L	R	K	A	A	R	D	R	T	E	J	E	N	E	L
V	D	S	I	D	S	N	M	E	Z	J	I	H	D	H	V
N	A	M	K	I	I	O	O	D	W	T	B	A	E	O	J
J	L	A	R	K	R	N	R	J	E	R	S	N	R	E	I
I	B	N	A	P	A	V	G	I	E	A	U	G	S	K	B
K	M	T	K	O	D	L	E	N	F	A	O	E	T	S	L
E	E	E	E	O	E	I	N	S	V	K	K	R	R	E	E
L	O	L	L	T	M	N	R	D	L	D	B	S	I	L	M
R	L	V	I	B	O	D	O	A	I	N	O	B	K	F	M
A	B	E	N	I	R	E	O	L	E	A	L	I	J	J	O
H	R	S	G	J	D	R	D	B	G	L	S	J	E	E	H

puzzelplatform.nl » maak je eigen woordzoeker

Oplossing

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Zaterdag 16 mei heeft de plantenwerkgroep de Botanische Tuinen Utrecht bezocht. Deze universitaire tuinen zijn aangelegd in het Utrecht Science Park, de grootste campus van Utrecht, waar het merendeel van de faculteiten van de Universiteit en Hogeschool zijn te vinden. Studenten hebben gratis toegang tot deze tuinen.

Deze botanische tuinen zijn opgericht in 1639 en behoren daarmee tot de oudste nog bestaande universitaire tuinen van Nederland. De eerste tuin werd aangelegd op het toenmalige bolwerk Sonnenborgh, waar nu de Sterrenwacht is gebouwd. Deze tuin werd aangelegd als onderwijstuin voor studenten in de medicijnen; biologie als vak bestond toen nog niet. Het was een kleine tuin van 1 hectare groot met 650 soorten planten. In 1723 verhuisde de tuin naar een terrein aan de Nieuwegracht. Een paar jaar later werd een kas voor tropische planten hieraan toegevoegd. Na vele ontwikkelingen en meerdere locaties kwamen alle botanische collecties uiteindelijk terecht in de tuinen rond Ford Hoofddijk in Utrecht, de huidige locatie van de tuinen. Ford Hoofddijk is een onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en gebouwd in 1879.

Tegenwoordig omvat de collectie meer dan 10.000 soorten levende inheemse en uitheemse planten op een terrein van 10 hectare. Het is daarmee de grootste academische tuin van Nederland. Beheer, onderhoud en organisatie worden uitgevoerd door veertig vaste medewerkers en ruim honderd vrijwilligers. Dat deze tuinen de moeite waard zijn om te bezoeken illustreren de volgende foto's.

Waterlelie

Twaalfgodenkruid

Adderwortel

Kleine pimpernel

Beemdkroon

Kijk voor meer informatie op: www.uu.nl/botanischetuinen

Arjan Kalee

DE VARENSTREEPZWAM

Eén adelaarsvaren kan hele oppervlakken bedekken doordat zijn zwarte wortelstokken (rhizomen) zich horizontaal ondergronds verspreiden en sterk vertakken. Aan elke groeipunt op de wortelstok vormt zich in de lente een blad dat zich boven de grond verder vertakt en zo als het ware een boomstructuur vormt. Zo kan het zijn dat honderden vertakte 'boompjes' allemaal tot één en dezelfde plant toebehoren.

De verschillende groeifasen van de adelaarsvaren

De adelaarsvaren is giftig. Ze bevat o.a. het mutagene en kankerverwekkende stofwisselingsproduct ptaquiloside, prunasine waaruit blauwzuur vrijkomt en thiaminase enzymen die vitamine B1 afbreken. Melk van vee dat graast op grasland waar (aan de bosrand) ook adelaarsvaren groeit, bevat ook deze stoffen. Het bereiden bij hoge temperaturen reduceert de hoeveelheid gifstoffen, maar elimineert ze niet. Desondanks wordt de adelaarsvaren in Japan rauw verwerkt in salades. De NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) raadt het consumeren sterk af. De wortelstokken bevatten geen ptaquiloside.

In de herfst sterven de bladeren van de adelaarsvaren massaal af. De grote oppervlakken verdorde bladeren bieden een troosteloze aanblik. Ze zijn lastig te verteren door het bodemleven en nieuw leven heeft nauwelijks kans om te groeien onder de bruine massa.

In de lente, wanneer nieuwe adelaarsvarens ontluiken uit het vertakte wortelstelsel, zijn de bladeren inmiddels wel verteerd, maar de verdorde stengels liggen nog overal.

Wat opvalt is dat op elke bladsteel een langwerpige zwart vlekkenpatroon zichtbaar is. Dit is de varenstreepzwam, die specifiek groeit op de bladstelen

van varens en met name op die van de adelaarsvaren. De varenstreepzwam (*Rhopoglyphus filicinus*) is een schimmel die behoort tot de bitunicate ascomyceten. Deze schimmel vormt geen paddenstoelen en valt daarom niet op.

Ascomyceten (Ascomycota), ook wel zakjeszwammen genoemd, zijn een grote groep met meer dan 64.000 beschreven soorten. Ze danken hun naam aan de sporenzakjes ('ascus', meervoud 'asci'), dit zijn microscopisch kleine voortplantingsstructuren. Gisten en korstmossen horen tot deze groep, maar ook sommige eetbare paddenstoelen zoals morieljes en kluiszwammen. Het zakje bij bitunicate ascomyceten is dubbelwandig (bi-). Ze bestaat uit een dunne, broze buitenwand en een dikke elastische binnenwand. Zodra de sporen rijp zijn, splijt de buitenwand open en kan de binnenwand water opnemen. Hierdoor begint deze samen met de sporen uit te zetten totdat de wand boven het vruchtlichaam uitkomt en de sporen door de vrije luchtstroom meegenomen kunnen worden.

De zwarte langwerpige vruchtlichamen van de varenstreepzwam vormen zich onder de epidermis (opperhuid) van de plant. Bij rijpheid zwellen ze op tot kleine blaasjes. In deze blaasjes vormen zich de asci met sporen.

Arjan Kalee

BOUW
BULDERWEG *hoveniersbedrijf*

Hoveniers Aanleg

Hoveniers Onderhoud

Boomtechniek

Schoolpleinen

Flora en Fauna

Bouw Bulderweg Hoveniersbedrijf
Duifhuis 34
3862 JG Nijkerk

Tel: 033 245 41 86
Mobiel: 06 53 302 663

FF SOLUTIONS

*Oplossingen flora & fauna
binnen het wettelijke kader*

Onderdeel van:
R.I.-Buitenbouw B.V.

www.ri-buitenbouw.nl

WERKGROEPEN

Advertenties	Rien Loman	06 - 59 10 81 93 advertenties@ivn-nijkerk.nl
Boomfeest	Hans Dekker	06 - 52 32 73 70 boomfeest@ivn-nijkerk.nl
Communicatie, PR en Promokraam	Marieke van den Heuvel	06 - 14 03 50 67 promo@ivn-nijkerk.nl
Fotowerkgroep	Thea Kloek	fotowerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Gidsen en excursies	Marieke van den Heuvel	06 - 14 03 50 67 gidsenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Hoogstambrigade	Rien Loman	06 - 59 10 81 93 hoogstambrigade@ivn-nijkerk.nl
Landschapsbeheer	Rien Loman	06 - 59 10 81 93 landschapsbeheer@ivn-nijkerk.nl
Natuurlijk Proeven	Elly Kuijt	06 - 22 23 28 68 ellykuyt@gmail.com
Nieuwsbrief	Rien Loman	06 - 59 10 81 93 pr@ivn-nijkerk.nl
Nijkerk Natuurlijk	Arjan Kalee	nn@ivn-nijkerk.nl
Planten	Arjan Kalee	plantenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Scholen	Hans Dekker	06 - 52 32 73 70 scholenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Vogels	Janoh de Groot	06 - 26 53 44 03 vogelwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Wandelgroep	Petra Heidinger	promo@ivn-nijkerk.nl
Website	Ruud van Veenschoten en Hans Dekker	06 - 81 33 26 28 webmaster@ivn-nijkerk.nl

**VAN
DER
GOOT**

OPTICIENS

**Gespecialiseerd in
verrekijkers en nachtzicht.**

o.a.: Swarovski - Zeiss - Bynolyt - Leica - Pulsar - Hikmicro

Plein 15, Nijkerk